Verenigingsjaar 1953 | 23e Jaargang, No 2 | Juni 1953

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

REDACTEUR: J. DAAMS * JAC. OPPENHEIMSTRAAT 22 * EINDHOVEN

HET BESTUUR DER NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

Dr A. F. M. REIJNDERS, *Voorzitter*, Kapelweg 140, Amersfoort.

G. D. SWANENBURG DE VEYE, *Onder-voorzitter*, Nassauplein 5, Alkmaar.

Mej. J. P. S. SMIT, *Secretaresse*, Nic. Maesstraat 135, Tel. 711264, Amsterdam-Z.

G. L. VAN EYNDHOVEN, *Penningmeester*, Floraplein 9, Haarlem. Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.

Prof. Dr O. F. UFFELIE, *Bibliothecaris*, Lessinglaan 88, Utrecht.

De *contributie* der Vereniging bedraagt f 6,50, voor huisgenootleden f 3,25.

De *Mededelingen* moeten afzonderlijk worden gecontribueerd.

OVER PAXINA ACETABULUM (L. EX FR.) O. K.

Het is een bekend feit, dat wij bij langer ervaring met het paddenstoelenzoeken meer oog krijgen voor de omgeving, waarin de verschillende soorten te vinden zijn. Omgekeerd is het zo, dat wij, door het beeld van een bepaalde standplaats in ons hoofd te hebben, soms van een gebied kunnen voorspellen welke soorten wij er zullen vinden. Hierbij wil ik dan vooropstellen, dat aan dergelijke voorwaarden als juiste verschijningstijd en gunstige meteorologische omstandigheden is voldaan. Indien nu onze voorspelling niet uitkomt, kan het zijn, dat er een standplaatsfactor ontbreekt, een factor, die wij bij het in ons opnemen van het beeld over het hoofd gezien hebben, maar die ondertussen onontbeerlijk is voor de ontwikkeling van een bepaalde paddenstoelsoort.

Hoe meer wij er ons nu aan gewennen om bij het noteren van de standplaatsgegevens niet alleen genoegen te nemen met de boomsoort, waar de paddenstoel onder groeit, maar ook de voornaamste kruiden op te geven, die in de naaste omgeving voorkomen, des te eerder zullen wij de kans hebben een inzicht te krijgen in de kwestie of en zo ja aan welke standplaats een bepaalde paddenstoelsoort in ons land gebonden is.

Paxina acetabulum bijvoorbeeld is zo'n soort, waarover ik graag uitvoeriger standplaatsnotities zou willen hebben. Wanneer die immers bekend zijn, wordt het aanzienlijk eenvoudiger om, door uitsluiting van een groot aantal niet in aanmerking komende standplaatstypen, het mogelijke verspreidingsgebied in ons land op de kaart uit te stippelen en aan de hand van die gegevens in de natuur te gaan zoeken.

Deze prachtige Discomyceet, die meestal nog bekend staat onder de naam van *Acetabula vulgaris*, zullen slechts weinigen uit eigen aanschouwing kennen. Aangezien er voor Nederland nog andere *Paxina*-soorten zijn opgegeven, lijkt het mij goed, deze in tabelvorm tegenover elkaar te stellen. Of die opgaven

COMMONWEALTH MYCOLOGICAL INSTITUTE 6 JUL 1953

juist zijn, heb ik niet nader onderzocht en dat doet hier ook niet veel toe. Ik moet er in dit verband echter wel op wijzen, dat ik zelf alleen *P. acetabulum* en *dupainii* levend gezien heb. De tabel is opgesteld naar gegevens en plaatwerken uit de literatuur.

1*a*. Kleur van steel en buitenzijde receptaculum vrij licht (wittig, geelbruin, bruin) . . 2
2*a*. Receptaculum zonder of slechts aan de basis met enkele, weinig ontwikkelde ribben of lijsten 3
3*a*. Basale deel van receptaculum met enkele ribben, die geleidelijk op de steel overgaan, waardoor scheiding van steel en receptaculum niet scherp is; steel zelf sterk gegroefd 4
4*a*. Steel slank, gelig of olijfbruin, soms roestgeel; steel en receptaculum weinig in kleur verschillend . . . . . **P. dupainii** (Boud.) Seaver
4*b*. Steel fors, dik, wittig; steel en receptaculum sterk in kleur verschillend **P. sulcata** (Pers. ex Fr.) O.K.
3*b*. Receptaculum zonder ribben of lijsten 5
5*a*. Steel en receptaculum scherp gescheiden, steel niet of zwak gegroefd, receptaculum éénkleurig grijswit . . . . . **P. compressa** Snyder
5*b*. Steel en receptaculum geleidelijk in elkaar overgaand, steel sterk gegroefd, receptaculum wittig aan de basis, tamelijk donker bruinig grijs naar de rand . . . . . **P. leucomelas** (Pers.) O.K.
2*b*. Receptaculum althans aan de basis, maar gewoonlijk tot halverwege de rand met krachtige, uitspringende lijsten, die geleidelijk op de steel overgaan. **P. acetabulum** (L. ex Fr.) O.K.
1*b*. Steel en receptaculum zwart, steel weinig of niet gegroefd, receptaculum glad. **P. corium** (Weberb.) Seaver

Van *Paxina compressa* heeft Schweers vroeger een beschrijving gegeven in Fungus 8, 1937, p. 66. Naar mijn mening horen deze soort en *P. corium* op grond van hun weinig of niet gegroefde steel niet in dit geslacht thuis.

Van alle genoemde soorten is *P. acetabulum* te onderscheiden door de opvallend geribde buitenzijde van het receptaculum. De steel is wit of wittig, het receptaculum bruin, lichter dan het donkerbruine hymenium. Ter geruststelling voor degenen, die geen microscoop bezitten, kan ik hieraan toevoegen, dat het naast deze uiterst korte macroscopische beschrijving weinig zin heeft microscopische details op te sommen, omdat de genoemde soorten in deze niet of slechts vaag verschillen.

Foto Rijksherbarium Winterswijk-Ratum, 3 VI 1951

P. acetabulum groeit solitair of in groepen en verschijnt tussen eind Maart en begin Juni. Zelden schijnt er nog een periode in de herfst te zijn.

Wat betreft de verspreiding buiten Nederland, heb ik over deze soort gegevens in de literatuur gevonden van België, Duitsland, Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië en Zweden, zodat wel aangenomen mag worden, dat *acetabulum* in Europa een groot areaal bewoont.

Het aantal uit ons land bekend geworden vondsten bewijst, dat de soort

VERSPREIDINGSKAART VAN PAXINA ACETABULUM IN NEDERLAND

1. Santpoort
2. Overveen
3. Haarlemmerhout
4. Amsterdam
5. Zandvoort
6. Vogelenzang
7. Heemstede
8. Loosdrecht
9. Bussum
10. Putten
11. Wassenaar
12. Wassenaar, Meiendel
13. Amersfoort
14. Winterswijk
15. Winterswijk-Korenburgerveen
16. Winterswijk-Ratum
17. Hatertse broek
18. Hatertse broek, Vogelbos
19. Best
20. Eindhoven
21. Valkenburg
22. Eys, Eyserberg

o = vindplaatsen waar geen materiaal van aanwezig (onderzocht) is.
• = vindplaatsen waar wel materiaal van aanwezig (onderzocht) is.

een geenszins beperkt verspreidingsgebied heeft. Bij het in kaart brengen van deze vondsten komt het mij juist voor, de vindplaatsen, die door de aanwezigheid van geconserveerd materiaal vaststaan, gescheiden te houden van die, welke alleen in de literatuur vermeld zijn. Want ofschoon *P. acetabulum* een goed gekarakteriseerde soort is, zijn vergissingen niet uitgesloten en inderdaad voorgekomen.

De volgende vindplaatsen heb ik aan literatuuropgaven ontleend; ten dele vallen deze samen met opgaven waar materiaal van bestaat.

Amersfoort, V 1925, Van Raalte (Med. Ned. Myc. Ver. 25, 1941, p. 37); Amsterdam, Van Eeden (Fl. Batava 14, 1872, pl. 1105*a*); Haarlemmerhout, Van Eeden (zelfde plaats); Hatertse broek, 1 VI 1938, Schweers (Med. Ned. Myc. Ver. 25, 1941, p. 37); Heemstede, V 1918, Ruys (Med. Ned. Myc. Ver. 10, 1920, p. 74–75); Loosdrecht, 18 V 1916, Mulder (Med. Ned. Myc. Ver. 8, 1917, p. 38); Overveen, Van Eeden (Fl. Batava 14, 1872, pl. 1105*a*); Santpoort, „Jagtlust", 29 III 1916, Cool (Med. Ned. Myc. Ver. 8, 1917, p. 38; Valkenburg (Zuid-Limburg), 23 IV 1916, Cool, Van Oyen en Jonges (zelfde plaats); Vogelenzang (Fl. Batava 14, 1872, pl. 1105*a*); Wassenaar, Meiendel, 20 IV 1926, Donath (De Lev. Nat. 30, 1926, p. 310; Med. Ned. Myc. Ver. 16/17, 1928, p. 82–83); Winterswijk, 18–19, V 1918, exc. Ned. Myc. Ver. (De Lev. Nat. 24, 1919, p. 24; Med. Ned. Myc. Ver. 10, 1920, p. 72–73); Zandvoort, 27 IV 1916, Zaaijer (Med. Ned. Myc. Ver. 8, 1917, p. 38), 11 V 1918, Zaaijer (Med. Ned.

Myc. Ver. 10, 1920, p. 74–75); Zuid-Beveland, Van den Bosch (Prodr. Fl. Batava 2, 3, 1858, p. 396; Fl. Batava 14, 1872, pl. 1105*a* (zeer dubieus!, niet volgens het materiaal, dat *P. dupainii* is).

Het is zeer wel mogelijk, dat de soort ook nog elders vermeld staat, aanwijzingen zullen gaarne worden aanvaard. Van de volgende serie vindplaatsen heb ik materiaal gezien, dat zich of in Leiden bevindt, aangegeven met (L), of in het particulier herbarium van onze redacteur, of in Groningen, aangegeven met (Gro).

Amersfoort, 12 V 1925, Van Raalte (L); Best, 9 V 1950, Daams (L, Daams); Bussum, V 1917, Van Luyk (L); Eindhoven, Rijkskrankzinnigengesticht, 14 IV 1951, Daams (L, Daams); Eys, Eyserberg, 6 VI 1951, Muller (L); Hatertse broek, 1 VI 1938, 6 V 1944, Schweers (L); Hatertse broek, Vogelbos, 15 V 1943, Schweers (L); Putten, V 1888, Oudemans (L); Santpoort, duinen Jachtlust, voorjaar 1918, Cool (L); Valkenburg (Zuid-Limburg), 1901, Rick (Gro); Wassenaar (L); Winterswijk-Korenburgerveen, 2 VI 1951, Koster no 1792 (L); Winterswijk-Ratum, 3 VI 1951, exc. Kon. Ned. Bot. Ver. (L, Daams).

Verder bezit het Rijksherbarium van de hand van W. C. van Embden een aquarel onder de naam van *Acetabula vulgaris*. Het exemplaar werd op 1 V 1920 in het Zeisterbos verzameld en door Mej. C. Cool gedetermineerd, maar naar mijn mening stelt de tekening *P. sulcata* voor.

In het Museum van de Hortus Botanicus te Amsterdam bevindt zich, naar mij werd medegedeeld, een flesje met *Acetabula vulgaris* op vloeistof. Het materiaal, dat ik niet gezien heb, is uit de Hortus zelf afkomstig en werd er in 1881 verzameld.

Het Botanisch Museum en Herbarium te Utrecht bezit geen materiaal van *Paxina acetabulum*.

Wat in het Botanisch Laboratorium te Groningen onder de naam van *Acetabula vulgaris* aanwezig is, behoort tot twee verschillende soorten. Een ervan is *Paxina dupainii*, zie Fungus 22, 1952, p. 10–12, de andere soort is een mij niet bekende, ongesteelde *Peziza*.

Ook de exemplaren, die als *Acetabula vulgaris* in het herbarium van de Kon. Ned. Bot. Ver. liggen, behoren niet tot *Paxina acetabulum*. Zeer waarschijnlijk hebben de opgaven in de Prodromus en in de Flora Batava betrekking op dit materiaal, dat afkomstig is uit Zuid-Beveland en verzameld werd door R. B. van den Bosch.

Wat ons land betreft zijn standplaatsgegevens uiterst schaars. Het was vroeger de gewoonte niet om de paddenstoelen van deze nuttige aantekeningen te voorzien. Een gunstige uitzondering maakte F. W. van Eeden, die bij zijn vondsten vaak nauwkeurige gegevens aantekende. Zijn opmerking in de Flora Batava: „In schaduwachtige vochtige bosschen, op den grond ... en op grasperken onder boomen" stemt goed overeen met wat ik in de buitenlandse literatuur vermeld vind. Toch sta ik sceptisch tegenover zijn toevoeging „in dennenbosschen".

Schweers schreef mij aangaande zijn vondsten in het Hatertse broek: „Ze stonden tegen de taluds van een des zomers droge sloot. Het substraat bestond half en half uit zand en klei (of leem?). Op kale, naakte bodem, alleen begroeid met algen en wat fijn mos. Onder braam. Het bosch was eikenbosch. Geen fungi in de naaste buurt."

De Winterswijkse exemplaren, naar aanleiding waarvan ik tot het schrijven van deze regels gekomen ben, werden aangetroffen op de rand van een juist in

ontginning zijnde kalkgroeve (Dr ten Houten in brief), hetgeen op de kalkminnende aard van de soort zou wijzen. Evenwel kreeg ik bij toevoeging van zoutzuur bij de gronddeeltjes geen opbruising, zodat de grond, waarin *P. acetabulum* zijn mycelium had, niet kalkhoudend is geweest. De overige buiten-Limburgse vondsten wijzen ook eerder op het voorkomen op een zure bodem.

Alles bij elkaar genomen zijn deze gegevens zeker onvoldoende om ons een beeld te kunnen vormen van de terreinen, waar wij met kans op succes kunnen gaan zoeken. Aanvullingen zijn dringend gewenst en bovendien hoop ik, dat dit artikel vooral voor de mycologen in de noordelijke provincies een aansporing zal zijn om in hun omgeving nog eens goed uit te kijken.

Rijksherbarium, Leiden R. A. Maas Geesteranus

EEN BRUINSPORIGE PARASOLZWAM (?)

(*Phaeolepiota aurea*)

In het „Overzicht van de geslachten der Agaricales", naar Konrad et Maublanc (1948), dat Reijnders in Fungus (Sept. '52') gaf, werd mijn aandacht getrokken door deze zin: „Het is mij niet bekend of *Phaeolepiota* (*Pholiota*) *aurea* wel in ons land werd aangetroffen; in België komt de zwam, hoewel zeer zeldzaam voor". Hieruit moet ik concluderen, dat geen enkele vindplaats in ons land van deze paddestoel met zekerheid bekend is; er schijnt dus ook in de verzameling van de Ned. Myc. Ver. geen geconserveerd exemplaar aanwezig te zijn en evenmin ander goed gedocumenteerd materiaal... Een eigenaardig feit, wanneer men bedenkt, dat in onze Mededelingen de soort (althans de naam!) telkens opduikt. Reeds in de allereerste Mededeling vindt men hem, in het jaarverslag 1909–1910, vermeld. Verder in Med. IX, p. 80, X 32, XI 57, XIII 36, XV 50, enz.

Het is vrij zeker, dat in vele gevallen hier verwarring in het spel is, hoofdzakelijk wel met *Pholiota spectabilis*. Op de vraag of *in alle* gevallen deze opgaven onjuist zijn, zal ik aanstonds terugkomen. Ik wil thans eerst de merkwaardige paddestoel, waar het hier over gaat aan U voorstellen en dit naar aanleiding van een door mij gedurende de bezettingsjaren gevonden exemplaar, waarvan de beide foto's een denkbeeld kunnen geven. Het was gedurende een kort bezoek aan Epe (Gld.), in 1942 of '43, dat ik dit aantrof in een plantsoentje, in de onmiddellijke nabijheid van de kom van 't dorp. De eerst ontmoeting met deze paddestoel moet wel voor iedere mycoloog met enige ervaring een grote verrassing zijn. Niet ten onrechte zegt Lange in zijn „Flora Agarica Danica": „Its stature and lively colour make it one of the most imposing species among the Hymenomycetes." Ik althans was er zeker van, dat ik deze soort nog nooit had gezien en ik had de overtuiging iets bijzonders te vinden. Daar het exemplaar nog niet tot volledige ontwikkeling was gekomen, liet ik het voorlopig staan. Kort voor mijn vertrek naar Wageningen heb ik het uitgegraven en zorgvuldig verpakt mede genomen, teneinde het thuis te determineren en af te beelden; ik hoop, dat het daarvóór nog gelegenheid zal gehad hebben enige milliarden sporen uit te zenden! Geheel had de hoed, zoals uit de foto blijkt, zich nog niet uitgespreid en door het transport had hij wel wat geleden (vandaar de barsten aan de rand); niettemin zijn beide beelden te samen m.i. voldoende om de vondst

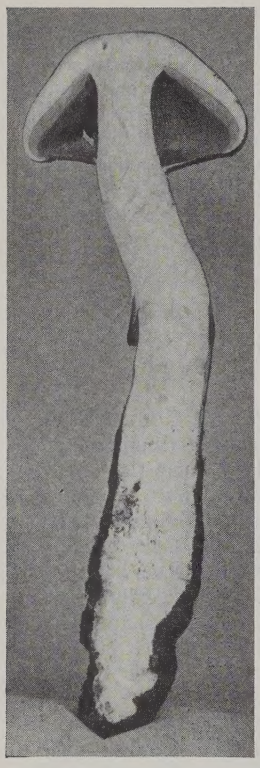

Foto K. Leendertz

AFB. 1. Nog niet geheel ontwikkeld exemplaar, op doorsnede. De ring is nog aan de hoedrand vastgehecht. Men lette op de opmerkelijk smalle lamellen en de zware steel, die slechts voor een derde boven de grond uitstak. ($\frac{1}{2}$ × nat. grootte).

met zekerheid vast te leggen. Het habitusbeeld toont een zeer forse paddestoel, met een ongeschubde hoed, die in deze toestand bijna 10 cm in middellijn is; in geheel uitgebreide toestand zou hij zeker een diameter van 12 cm bereikt hebben. Men ziet voorts een stevige steel, 2,5 à 3 cm dik en ± 16 cm lang. Slechts een derde deel hiervan stak boven de grond uit, de rest kwam voor de dag bij voorzichtig uitgraven. De afgeronde vorm van het ondereind doet vermoeden, dat inderdaad de gehele steel werd uitgegraven en dat dit ondereind in verbinding stond met een wortel, maar meer dan een vermoeden is dit niet. Verder toont deze foto de zeer hoog geplaatste ruime manchet en de streping van de steel daaronder. De andere foto toont de aanhechting en plaatsing der lamellen, het lichte bovendeel van de steel en de onderzijde van de manchet. Vooral deze laatste is zeer kenmerkend voor de soort. Men ziet hier, op lichtere ondergrond, fijne donkere vlokkige korreltjes, streepsgewijs gerangschikt en overgaand op de steel. Een vergelijking van deze foto's met de afbeelding van LANGE (Fl. Ag. Dan. Tab. 105 C) zal het voor ieder buiten twijfel stellen, dat we hier met dezelfde soort te doen hebben (LANGE geeft de soort onder de naam *Pholiota Vahlii*, zie verder). De afbeelding van LANGE is zeer goed, maar het ondergrondse deel van de steel ontbreekt hier. Aangezien LANGE dit in zijn beschrijving evenmin vermeldt, moet men wel aannemen, dat het hier niet aanwezig was. Zie hier zijn beschrijving, voor zover het de met het ongewapende oog zichtbare kenmerken betreft: „*Pholiota* (*Phaeolepiota*) *Vahlii* (Schum.) Sev. Pet. = *P. aurea* (Matt.) Fr. Zeer groot, vaak hoog. Hoed 8–14 cm, bol of enigszins gebocheld, helder leeuwkleurig, m.o.m. fluwelig-poederig. Lamellen roestkleurig-geel, vrij. Steel 9–18 × 2–3,5 cm, knotsvormig, peronaat tot aan de grote, ruime ring, welke aan de onderzijde versierd is met donkerdere, okerbruine korrels, gerangschikt in straalsgewijze strepen, die zich voortzetten naar omlaag, geleidelijk – ongeveer halverhoogte de stengel – verdwijnend. Boven de ring is de steel bleker en een weinig melig. – Niet algemeen, speciaal te vinden in open bossen, parken enz., waar de grond rijk en lemig is."

Wat de afmetingen betreft: De afbeelding van LANGE toont, behalve een nog niet geheel volwassen, een groot exemplaar, ± 15 cm hoog, met een hoed van ruim 11 cm; dat is dus nog iets kleiner dan de maximum-waarde, die hij aangeeft.

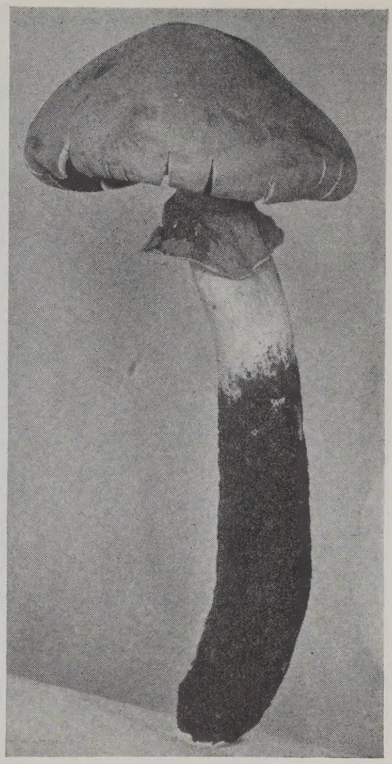

Foto K. Leendertz

AFB. 2. Verder ontwikkeld exemplaar, de ring is nu los van de hoedrand en op de steel teruggeslagen. ($\frac{1}{2}$ × nat. grootte).

Maar de paddestoel schijnt nog veel groter te kunnen worden: COOKE (Illustrations t. 347) beeldt er een af, die ongeveer drie maal zo groot moet zijn geweest! Deze draagt hier de naam: *Agaricus* (*Pholiota*) *aureus*, var. *Herefordiensis*. Het is onmiskenbaar onze *áurea* en als zodanig ook vermeld bij KONRAD et MAUBLANC, tom. VI, p. 12. De afbeelding toont een hoed van 11,5 cm en een steel van 11 cm lang en 2–3 cm dik. Zij is echter op een derde van de natuurlijke grootte, zodat de hoedmiddellijn van dit exemplaar ongeveer 35 cm moet zijn geweest en de steellengte weinig minder. Inderdaad voor een plaatzwam wel reusachtige afmetingen! RICKEN (Blätterpilze, p. 459) geeft in zijn „Nachtrag" een goede beschrijving van onze paddestoel. Zijn maten zijn echter veel bescheidener, voor de hoed geeft hij 5 à 10 cm. Vreemd is, dat RICKEN sterk de nadruk legt op de bochel: „mit einem derben, oft von Anfang du zugespitzten Buckel". Mijn exemplaar toont dit slechts in geringe mate, de andere mij bekende afbeeldingen en beschrijvingen accentueren het weinig of niet. Wat de steel betreft vermeldt RICKEN: „vor der mehr oder weniger aufgeblasen – knolligen Basis (25–35) aus allmählig verjüngt, 8–12/12–18, ausgestopft. RICKEN geeft de maten voor de steel in een breuk, waarvan de teller de lengte in cm, de noemer de dikte in mm geeft. Ook deze auteur vermeldt dus geen ondergronds deel; of de „knollige basis" hiermede te vergelijken is?

Het staat dus wel vast, dat deze zeldzame soort althans eenmaal in ons land, vrij centraal, gevonden is. Was dit echter inderdaad de eerste keer? Zoals ik hierboven reeds zeide, vinden we *Pholiota aurea* herhaaldelijk in onze Mededelingen vermeld. Ongetwijfeld is hier dikwijls verwarring met *Pholiota spectabilis* in 't spel. Wie één keer een echte *aurea* onder ogen gehad heeft, moet dit bevreemden, want deze paddestoel heeft reeds in zijn uiterlijke verschijning iets heel „aparts", zoals LANGE zegt: „it certainly has the look of a gigantic *Lepiota amianthina*".

LANGE was trouwens niet de eerste, die dit opmerkte. Reeds in 1887 bracht QUÉLET de soort bij *Lepiota* onder, als *Lepiota pyrenaea*, naar haar voorkomen

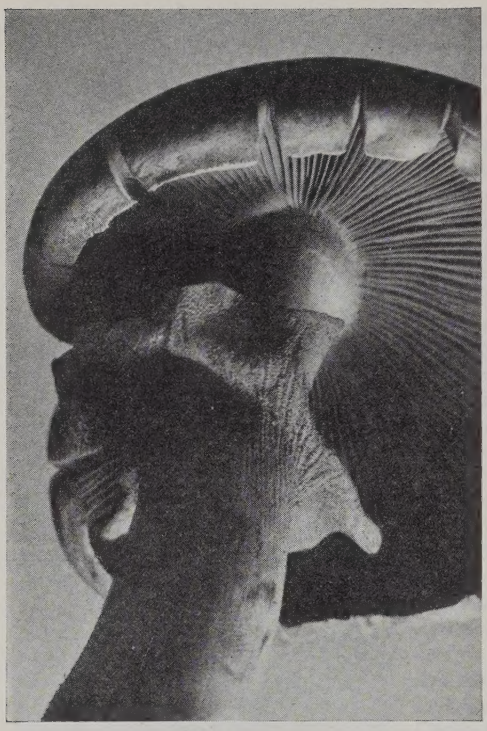

Foto K. Leendertz

AFB. 3. Hetzelfde exemplaar, van onderen gezien. De grote, ruime ring is iets omhoog geslagen, de kenmerken van de onderzijden daarvan zijn nu zichtbaar. (nat. grootte).

in de Pyreneeën. Dit neemt niet weg, dat verschillende mycologen *aurea* en *spectabilis* met elkaar verward hebben, o.a. RICKEN, wiens „Blätterpilze" lange tijd de „bijbel" der Nederlandse mycologen geweest is. Het lijkt me dan ook waarschijnlijk, dat de bovengenoemde verwarring (in onze Mededelingen) hieraan toe te schrijven is. RICKEN heeft onder no. 604 als *Pholiota aurea* (Pers. 1801) de soort beschreven, die ongetwijfeld *spectabilis* Fr. is: een op hout groeiende paddestoel, meestal in grotere of kleinere bundels, met een gladde hoed, voorzien van aangedrukte schubjes. Maar in de „Nachtrag" van hetzelfde werk (p. 459, no. 1405), geeft hij een goede beschrijving van de echte *Pholiota aurea*, er bij vermeldend, dat de sub no. 604 beschreven soort *niet aurea*, maar *spectabilis* is. Wellicht is deze correctie door vele van de gebruikers over 't hoofd gezien en dientengevolge de verwarring van beide soorten (door de Nederlandse mycologen) ontstaan.

Enigszins vreemd doet in RICKEN's beschrijving de opmerking aan, dat „beide Arten sich sehr ähnlich sind und vielfach zusammengeworfen und verwechselt worden sind." Het beste onderscheidingskenmerk vindt hij de sporen (wrattig-ruw bij *spectabilis*, glad bij *aurea*). Het maakt wat de indruk alsof de – ongetwijfeld hoogst bekwame – geleerde, hiermede zijn vergissing wat heeft willen vergoelijken. Ik ben het althans geheel eens met MAUBLANC (Les champignons de France) als hij zegt, bij *Pholiota spectabilis*, Tom. I. 37, „*Agaricus aureus* Fries (Lepiota pyrenaea Quélet, espèce rare, entièrement différente...". De naamsverwarring moet m.i. wel in hoofdzaak aan de zeldzaamheid van onze paddestoel toegeschreven worden. Want zeldzaam is hij ongetwijfeld. Het verspreidingsgebied schijnt intussen vrij groot te zijn. Merkwaardig is daarbij, dat, terwijl KONRAD et MAUBLANC voor Frankrijk speciaal de bergstreken vermelden (Alpen, Pyreneeën) de soort toch ook in „de lage landen" niet ontbreekt. In

Denemarken, Nederland, België (waar?) [1]) werd hij gevonden. Voorts in Duitsland, Engeland en Zweden (FRIES, Icones Selectae Hym. T. 101).

De vraag of nu de vondst in Epe (G.) de eerste in ons land was, is voor mij nog niet opgelost. Berustte inderdaad *alle* vermeldingen in onze Mededelingen op verwarring met *spectabilis*? Hoe is het bijv. in de tentoonstellingsverslagen, waar beide soorten genoemd worden? Maar vooral, hoe is het in de „Bijdrage tot de Mycologische Florə van Nederland", door COOL en MEULENHOFF (Mededelingen IX p. 80)? Hier lezen we het volgende: „*Pholiota aurea* Sow. Engl. Fungi taf. 77 (= niet gelijk *spectabilis* Fr., deze in toefen groeiend); Fr. Hym. Eur. p. 221, Sacc Syll V. 736; Wint. Kr. Fl. I 699; Med. Ned. Myc. Ver. I p. 3. – Reeds vóór 1910 gevonden door de heren MEULENHOFF en MEULEMEESTER te Dalfsen. Daarna op verschillende plaatsen in het O. en Z. van ons land." Hiermede – zo meende ik aanvankelijk – is toch wel het bewijs geleverd, dat *Ph. aurea* reeds lang bij ons bekend is. Van een mycoloog als MEULENHOFF was, kan men moeilijk aannemen, dat hij *spectabilis* en *aurea* niet uit elkaar zou hebben gehouden. Ten overvloede ben ik de geciteerde afbeelding (SOWERBY T. 77) eens gaan bekijken, en zie, dat is zeker géén *aurea*, maar vast en zeker een *spectabilis*: geschubde hoeden, bundelsgewijs op hout groeiend, „on stumps of hornbeam" vermeldt de tekst. En dit is, zoals ik later bemerkte, ook de opvatting van KONRAD et MAUBLANC (Tom. VI, p. 119), die bij *Ph. spectabilis* vermelden: *Agaricus aureus* Sow. 1797. FRIES (Icones selectae) is dezelfde mening toegedaan.

Door de verwijzing van COOL en MEULENHOFF naar de plaat van SOWERBY ben ik toch ernstig gaan twijfelen aan de juistheid van hun determinatie en daarmede ook aan het vinden „op verschillende plaatsen in het Oosten en Zuiden van ons land". Is het eigenlijk niet onwaarschijnlijk (gezien het feit, dat onze Vereniging in die streken verscheidene zeer actieve en kundige leden heeft), dat de echte *aurea* sindsdien nooit meer zou zijn waargenomen?

Belangrijker dan de vraag, door wie en waar deze soort in ons land het eerst gevonden werd, is de vraag naar haar plaats in het systeem (of, zo U wilt, in het labyrinth) van de Agaricineeën. Het is niet mijn bedoeling deze vraag hier op „wetenschappelijk verantwoorde" wijze te behandelen. Slechts enkele opmerkingen: Door FRIES werd de soort blijkbaar zonder aarzelen bij *Pholiota* ondergebracht en wel in de onmiddellijke nabijheid van *spectabilis*; beide soorten werden volgens hem vaak verward („*Agaricus aureus* et *A. spectabilis* vulgo confunduntur"). Toch valt het niet te ontkennen, dat de overeenkomst tussen beide soorten slechts oppervlakkig is. Dit heeft QUÉLET reeds in 1887 scherp gezien. Hij verwijderde *aurea* radicaal van *Pholiota* en bracht haar, ondanks de bruine sporen, bij *Lepiota* onder (L. *pyrenaea*, zie boven).

In dit verband wil ik hier nog een notitie vermelden, die mij dezer dagen in handen kwam en die betrekking heeft op de vondst te Epe: „Opmerkelijk is vooral 't fijn korrelig-melige oppervlak; het jonge exemplaar toont dit op de hoed en het zet zich voort op de onderzijde van de ring en een groot deel van de steel. nl. op het boven de grond uitstekende deel daarvan. De steel is in hoofdzaak bijna wit; zo is hij boven de ring. Ook de plaatjes van het

[1]) In elk geval in het Zoniënbos bij Brussel. Red.

jonge exemplaar waren aanvankelijk zo goed als wit, waardoor ik eerst meende met een *Lepiota* te doen te hebben; eerst langzamerhand worden ze licht bruin. Onder de ring is dit wit bedekt met het bruine korrelig-melige. De ring is van buiten straalsgewijs van fijne ribben voorzien; het lijkt alsof hij geplooid is, maar van binnen is hij glad. Die ribben, die eveneens korrelig-poederig zijn, zetten zich een eind op de steel voort; naar onderen toe wordt de steel meer en meer glad en bijna krijtachtig wit. Dan volgt het zware ondergrondse stuk, geheel en al zwart door de aanklevende aarde".

Uit het „Overzicht" dat REYNDERS in Fungus (22, no 3) gaf blijkt, dat KONRAD et MAUBLANC onze paddestoel nog bij de *Pholiotae* onderbrengen, terwijl SINGER haar bij *Cystoderma* plaatst, niettegenstaande het verschil in sporenkleur. Tot het geslacht *Cystoderma* behoren, naar men weet, een aantal tamelijk kleine „parasolletjes", die vroeger tot het geslacht *Lepiota* gebracht werden, waar ze de groep der „*granulosae*", (de korrelige) vormden. Evenals bij deze *Cystoderma*-soorten bestaat bij *Ph. aurea* de buitenlaag van het velum universale (algemeen omhulsel) uit ronde cellen, die aan het hoedoppervlak het korrelig-melige uiterlijk verlenen. Wat de kleur der sporen betreft, deze zijn bij *aurea* licht bruin („fauve-doré en tas, pâles sous le microscope", volgens K. et M.). SINGER ziet hierin blijkbaar geen bezwaar om de soort bij *Cystoderma* onder te brengen. Mij persoonlijk lijkt het voorlopig het beste voor deze soort, die zowel in de richting van *Lepiota* (*Cystoderma*) als van *Pholiota* affiniteiten vertoont, een afzonderlijk geslacht te scheppen en de naam, die MAIRE hiier voor koos, *Phaeolepiota*, is m.i. niet slecht gekozen; althans wanneer men aan de verwantschap van *Cystoderma* en *Lepiota* vasthoudt. Ik voor mij meen wel, dat dit (monotypische?) geslacht beter onder de *Lepiotae* dan onder de *Pholiotae* op zijn plaats is.

NASCHRIFT

Uit de correspondentie met onze Fungus-redacteur bleek mij later, dat *Phaeolepiota aurea* ook door SCHWEERS gevonden is. DAAMS zond mij een foto, afkomstig van SCHWEERS, toe, die ongetwijfeld een afbeelding van deze soort is. Achterop lees ik „Middachten"; gedateerd is deze foto niet. Merkwaardig is, dat het hier een dichte groep (geen bundel) van vijf exemplaren betreft, aan de voet van een boom op de grond groeiend. Maar dit schijnt geen uitzondering te zijn. RICKEN althans vermeldt: „mehr oder weniger rasig."

De bovenvermelde vondsten van MEULENHOFF en MEULEMEESTER winnen hierdoor aan waarschijnlijkheid; de verwijzing naar de afbeelding van SOWERBY berust vermoedelijk op een misverstand. Hoe het zij, het voorkomen van *Phaeolepiota aurea* bij ons te lande is thans wel met zekerheid vastgesteld. Zij is ongetwijfeld ook hier zeldzaam, zoals in haar gehele verspreidingsgebied. Maar niettemin zullen onze leden in het Oosten en Zuiden van ons land haar zo nu en dan wel tegenkomen.

VAN DER LEK

BOLETUS APPENDICULATUS FR. EX SCHAEFFER SUBSP. PALLESCENS KONRAD

Op 24 Augustus 1952 vond ons lid Prof. Bernet Kempers aan de rand van een vijver, onder eiken, bij het Kasteel Biljoen bij Velp, meerdere exemplaren van

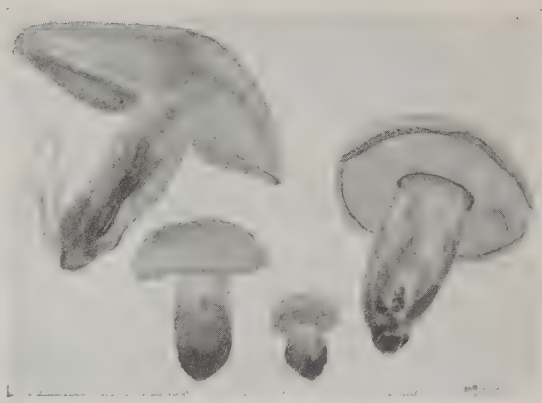

Naar een aquarel van Mej. A. Bernet Kempers

een forse boleet, welke door hem met Cool en v. d. Lek niet kon worden thuisgebracht. Hij verzocht mij, mijn krachten hierop te beproeven en de soort te determineren.

Het viel direct op dat het geen algemene soort was, want hij week af van de meest bekende soorten met een „lichte" hoed en gele poriën. Verwisseling met *Boletus impolitus* (Goudporie-boleet) is op het eerste gezicht mogelijk, maar bij deze wordt het vlees niet blauwgroen en er is geen schijn van rood in de steel te bemerken, zoals in de nadere beschrijving zal blijken.

De hoed van de ondersoort *pallescens* (tot 15 cm.), door Konrad beschreven in het Bulletin van de Soc. Myc. de France XIV p. 73 (1929), is licht grijsbruin zilvergroen tot isabelkleurig; glad, droog en min of meer fluwelig. De poriën zijn helder zwavelgeel en worden bij druk blauwgroen. De min of meer dikke steel is bovenaan geel, het onderste deel is bij het ene exemplaar meer rood aangelopen dan bij de andere exemplaren. Vaak tot bijna de helft van de steel.

Snijdt men echter de steel door, dan ziet men het voor deze soort typische verschijnsel dat *het vlees onder in de steel, eveneens tot de helft, licht roodachtig is.* Het vlees is verder geel, maar krijgt spoedig een licht blauw-groene tint.

Wat de standplaats betreft, (onder eiken, maar ook onder andere loofbomen komt hij voor), stemt hij overeen met de goudporie-boleet.

Konrad heeft van de soort *appendiculatus* meerdere ondersoorten afgesplitst; mijns inziens terecht, en wel *Bol. appendiculatus supsp. regius* met o.a. een donker bruinrode hoed en sterke blauwgroen verkleuring van het hoedvlees. Verder de reeds genoemde ondersoort *pallescens*, met een veel lichtere hoed en zonder sterke blauwgroene verkleuring van het hoedvlees.

Volgens Konrad is de ondersoort *pallescens* synoniem met de door Kallenbach in zijn „Röhrlinge" beschreven en zeer goed afgebeeld soort *aestivalis*. Kallenbach beschouwt *aestivalis* als een echte soort.

Konrad et Maublanc geven in hun Icones Selectae Fungorum op de platen 400 tot en met 402 zeer goede afbeeldingen; ook van de ondersoort *pallescens*.

Volledigheidshalve vermeld ik nog dat zij nog een andere ondersoort menen te moeten onderscheiden en wel: *torosus*. Zie hiervoor atlas Pl. XVII en het Bulletin van de Soc. Myc. de France XLII, 1926.

Is er al een Nederlandse naam voor deze soort? Een vertaling van de latijnse benaming als verbleekte aanhangsel-boleet is mij te gewild en zeker niet fraai. Gezien de hoed en kleur zou men haar Isabel-boleet kunnen noemen. Het is mij niet bekend of deze soort al reeds in ons land is gevonden. Al met al is het voor

ons land een zeldzame verschijning; trouwens in Duitsland en Frankrijk is zij eveneens verre van algemeen. De afbeelding is gemaakt naar een aquarel van Anneke Bernet Kempers.

Exemplaren van deze vondst zijn geconserveerd en ondergebracht in de Hortus Botanicus te Amsterdam.

H. Kleijn

EEN TWEEDE VINDPLAATS VAN TUBER RUFUM PICO IN NEDERLAND

In Februari 1953 ontving ondergetekende van de heer W. C. van Heurn een klein exemplaar van een hypogae met het verzoek dit voor hem te willen determineren. De zwam was gevonden tussen eikewortels aan de Kleine Noordijk te Wilp in Gelderland, 12 November 1952.

Bij microscopisch onderzoek bleek dat het hier een Ascomyceet, een echte truffel dus, betrof, en wel een soort met gestekelde sporen. Het exemplaar, dat op spiritus was bewaard, was 6 mm in doorsnede, roodbruin en fijnwrattig aan de buitenkant, wit van binnen. Aan de onderkant was het vruchtlichaam iets ingedeukt. In de gleba (= het binnenste gedeelte, omgeven door het peridium) lagen de ovale asci verspreid, die 1–4 gestekelde, bruine, ovale ascosporen bevatten. De maten der sporen (stekels niet meegerekend), gemeten in melkzuur, waren in 1-sporige asci 33–42 × 26–33 μ, in 2-sporige asci 26–28 × 22–23 μ en in 4-sporige asci 28–31 × 21–24 μ. De stekels waren 4–5 μ lang.

De naam van de truffel was gauw gevonden. Het bleek *Tuber rufum Pico subsp. rutilum* (*Hesse*) *Fischer* te zijn en daarvan vermoedelijk de variëteit brevisporum Fischer. Volgens Fischer is de soortsonderscheiding in de Tuber rufum-groep, waarin dan naast Tuber rufum Pico, óók T. nitidum Vitt. en T. malacodermum Fischer thuishoren, vaak zeer moeilijk. Op grond van het ruwe peridium, dat doet denken aan de neus van een hond, reden waarom in verschillende streken van Frankrijk de naam „Nez de chien" gebruikt wordt, behoort het exemplaar tot *Tuber rufum* Pico.

Fischer onderscheidt in zijn publicatie van 1923 twee ondersoorten, nl. de subsp. typicum en de subsp. rutilum. De laatste onderscheidt zich van de eerstgenoemde door de aanwezigheid van een aparte binnenlaag van het peridium, die bestaat uit dicht opeenliggende parallelle hyphen, sterk verschillend van de pseudoparenchymatische buitenlaag.

Bij het exemplaar uit Wilp was de binnenlaag inderdaad scherp afgegrensd, zodat we dus in dit geval met de subsp. rutilum (Hesse) Fischer te maken hadden. Deze wordt door Fischer dan nog weer in twee variëteiten onderverdeeld op grond van de vorm en afmetingen der sporen, nl. de var. oblongisporum en de var. brevisporum. De sporenmaten zijn echter zeer variabel en de onderscheiding wordt hier vrij speculatief.

Op grond van de ovale sporen, die niet langgerekt waren, maar kort en dik, behoorde het gevonden exemplaar waarschijnlijk tot de variëteit brevisporum Fischer. Het enige exemplaar, dat gevonden werd, is naar het Rijksherbarium in Leiden opgezonden.

De eerste maal, dat *Tuber rufum Pico* gevonden werd in Nederland, was in Zuid-Limburg, waar Bels-Koning & Bels enkele exemplaren vonden in een

winterslaapnest van Eikelmuizen, 8 m onder de grond in de Kloostergroeve te Geulhem in October 1946. Ze vermoedden óók, dat hun exemplaren tot de subsp. rutilum var. brevisporum Fischer behoorden. Genoemde auteurs geven in het Natuurhistorisch Maandblad een uitvoerig overzicht over Tuber rufum en over truffels in het algemeen.

SUMMARY

Tuber rufum Pico subsp. rutilum (Hesse) Fischer is reported from a second locality in the Netherlands (Kleine Noordijk, Wilp, Gelderland).

LITERATUUR

Bels-Koning, H. C. & Bels, P. J., Een voor Nederland nieuwe truffelsoort, Tuber rufum Pico, gevonden in het nest van een eikelmuis, Natuurhist. Maandblad Jrg 37 (1948), p. 14–16 en p. 57–64.

Fischer, E., in Rabenhorst's Kryptogamenflora V. Abth., (1897), p. 57–60.

Fischer, E., Zur Systematik der schweizerischen Trüffeln aus den Gruppen von Tuber excavatum und rufum, Verh. d. Naturf. Gesellsch. in Basel, Bnd 35, 1. Teil, (1923), p. 44–50.

Baarn Dr G. A. DE VRIES

VOLVARIA BOMBYCINA (QUÉL.)

Dit is een paddenstoel met zin voor techniek. Onze redacteur deelt mij mede, hem gevonden te hebben op een papierhoop bij Philips; ook is hij gevonden in een mijn, 500 m diep; volgens Maublanc houdt hij van zaagsel; en nu, eerst half November, en thans weer op 6 Januari prijkte hij in volle wasdom op de eerste verdieping in de kunstzijdespinnerij Nijma te Nijmegen. Substraat: een isolatielaag van geperste houtvezels tussen een betonnen zoldering en een staaltegelvloer daarboven. De zwam had zich in knopvorm door een 2 cm brede dilatatie-voeg omhoog gewerkt. Buiten vroor het, maar binnen was de temp. ca 23° C; de lucht was zeer vochtig, 60 % R.V. De vezellaag kreeg voldoende, zelfs rijkelijk vocht, dank zij de Hollandse schrobwoede.

Hoed: 12–14 cm doorsnede, roomwit, in het begin gebocheld, halfbolvormig, later uitgespreid. Bochel glad, of iets gebarsten, rest van de hoed bedekt met korte, witte, zijdeachtig glanzende haren, die enigszins schubbig afstaan. De opperhuid hangt over de hoedrand heen in lobben.

Vlees wit, onaangenaam zoetig

riekend (Maublanc zegt saveur agréable, en noemt de soort eetbaar).

Lamellen zeer breed, vrij dicht opeen, lichtrose, later zalmkleurig, iets getand.

Steel: 14–18 cm lang, onderaan 2 cm, bovenaan 1,5 cm dik, rolrond, glad, wit, wat gekromd met zeer grote, stevige, iets kleverige volva, wit met bruine vlekken.

Sporen: rose, in massa rose-bruin, 8 × 5 μ, eivormig.

Maublanc en W. S. Thomas geven vrij goede beschrijvingen, de beste is, zoals steeds, de opmerkelijk rake beschrijving in het Mushroom Handbook van L. C. C. Kruger.

Opmerkelijk is, dat op terrein rondom dezelfde fabriek dit jaar ook Volvaria speciosa en V. gloiocephala zijn aangetroffen. J. KALFF

WAARNEMINGEN

AARDSTERREN IN HET NOORDEN

De Geastrums breiden zich kennelijk naar het Noorden van ons land uit: in 1946 vond J. de Jonge in de Harense Hortus, onder een Evonymus, *G. rufescens*, elk jaar komt hij weer op, maar breidt zich in het geheel niet uit. In 1952 vond mijn jongste zoon tijdens onze kampeervacantie op Vlieland voor het eerst (oude) exemplaren van *G. triplex*, door F. I. Brouwer werden mij in 1952 verse exemplaren gestuurd van *G. quadrifidum*, door een onderwijzer bij Eext (Dr.) gevonden, en voor enige maanden ontving ik, eveneens van Br., oude *G. triplex*, voor het eerst op Schiermonnikoog verzameld. Van alle werd de determinatie bevestigd door de sterrenkundige van Eijndhoven. En ten slotte: in April 1953 vond ik onder de dennen bij Lhee (Gem. Dwingeloo, Dr.) honderden exemplaren van *Helvella (Gyromitra) esculenta*.

Groningen L. S. WILDERVANCK

UIT DE LITERATUUR

Possible role of basidiospores as air-borne allergens. Gregory en Hurst in Nature *170*–414–1952.

In bovengenoemde publicatie wordt een kort overzicht gegeven van een onderzoek naar het voorkomen van schimmelsporen in de atmosfeer. In de laatste jaren is er vrij veel aandacht aan dit onderwerp besteed, omdat een grotere kennis hiervan niet alleen belangrijk is voor de phytopathologie, maar ook voor de medische wetenschap. Het is b.v. bekend, dat sporen van *Alternaria*- en *Cladosporium*-soorten, die in bepaalde tijden in de zomer in grote aantallen in de atmosfeer kunnen voorkomen, allergische aandoeningen kunnen veroorzaken.

Er bestaan velerlei vormen van „spore traps", waarmee men de sporen opvangt. Meestal berusten deze op het blazen van bepaalde volumina lucht langs een met glycerine of vaseline ingesmeerd glazen plaatje, of, als men schimmelsporen of bacteriën wil vangen, die op een voedingsbodem zijn te kweken, over een petrischaaltje.

Bovengenoemde onderzoekers maakten gebruik van een met vaseline bedekte glasplaat, die roteerde onder een nauwe spleet, waardoor lucht werd geblazen. Microscopisch werd daarna het „sporenspoor" nagezocht; de sporen geteld en voorzover mogelijk gedetermineerd. Het toestel stond 2 meter boven een aardappelveld opgesteld.

Verscheidene interessante feiten werden waargenomen. Men vond gedurende de waarnemingsperiode van 4 maanden een grote variatie in de aantallen hyaline basidiosporen. Zo bleek, dat na een periode van 8 regenloze dagen, tijdens welke de atmosfeer grote aantallen *Cladosporium*- en *Ustilago*-sporen bevatte, een regenbui de lucht heel snel vrij maakte van sporen en pollen. 4–5 uur na de regen werd echter een groot aantal kleine basidiosporen waargenomen (tot 30.000 per m^3). De schrijvers onderstellen, dat deze afkomstig zijn van Agaricales en Tremellales, die na de regen weer sporen kunnen verspreiden. In de nazomer werden grote aantallen van gekleurde sporen waargenomen, veelal afkomstig van Agaricaceae. Van 9 Aug. tot 23 Sept. waren het er zelden minder dan 1.000 per m^3. Sporen van *Panaeolus*, *Hypholoma*, *Bolbitius* en *Ganoderma* werden herkend.

Er treedt een dagelijkse periode in de aantallen op; het laagste aantal in de namiddag, waarna een toeneming met een factor 3–5 in de vroege ochtenduren.

J. Daams

JAARVERSLAG 1952

Voor het jaar 1952 zijn er drie belangrijke gebeurtenissen bijzonder te vermelden. De eerste is het verschijnen van de Mededelingen 30: *Recherches sur le Développement des Carpophores dans les Agaricales*, geschreven door voorzitter Dr Reynders met achterin nog een beschrijving voor Dr Reynders en A. Middelhoek van *Conocybe hebelomatoides* een nov. spec. Het verschijnen van deze Mededeling is mogelijk geworden door een subsidie van de organisatie Z.W.O., waarvoor we ook op deze plaats nog eens onze grote dank willen uitspreken. Daar deze publicatie tegelijkertijd werd uitgegeven in de Verhandelingen van de Kon. Ned. Ak. v. Wetenschappen, was de financiering zo gunstig mogelijk. Helaas vergat de drukker het werk in ons formaat af te snijden.

De tweede gebeurtenis is helaas een droevige. In Augustus overleed plotseling ons zeer gewaardeerde lid en oud-penningmeester Müller. Zijn gezondheid liet dikwijls veel te wensen over, maar als hij enigszins kon, was hij aanwezig op onze excursies en bijeenkomsten en daar was bij een zeer gewaardeerde mycoloog en vriend. Wij zullen hem node missen. In het Septembernummer van Fungus heeft de heer v. Eyndhoven hem herdacht. Ook onze leden mevr. Ruinende Vos en de heer Doets moesten wij door de dood verliezen.

In 1952 bedankten weinig leden; er kwamen er echter ook weer bij, zodat het ledenaantal nu 188 gewone- en 9 huisgenoot-leden bedraagt.

Ruilrelaties werden ook dit jaar weer onderhouden met verschillende buitenlandse instanties.

De derde belangrijke gebeurtenis is de grote tentoonstelling, die in Maastricht werd gehouden op 11, 12 en 13 October in samenwerking met het Nat. Hist. Museum aldaar en het Natuurhistorischen Gootschap in Limburg en waarvan een verslag is verschenen in het Decembernummer van Fungus. Al heeft deze tentoonstelling geen baten en slechts 1 nieuw lid voor de Vereniging opgeleverd, het was een goede tentoonstelling met aardige excursies en een behoorlijke opkomst van de leden, in aanmerking genomen de afstand van Maastricht.

Een weekendexcursie werd gehouden op 27 en 28 Sept. in de omgeving van Arnhem, waarvan het verslag eveneens verscheen in Fungus van December. Nog enkele excursies werden gehouden op een Zondag en wel naar: Over-Holland, Rhijnauwen, Bergen en Groeneveld bij Baarn, terwijl de mycologen uit de noordelijke provincies zich bij een paddenstoelenexcursie van de Nat. Hist. Ver. afd. Groningen konden aansluiten en konden genieten van de paddenstoelententoonstelling in de Hortus „de Wolf" te Haren bij Groningen.

In de samenstelling van het bestuur kwam de verandering, dat voorzitter en vice-voorzitter van functie wisselden.

Enkele nieuwe werken werden voor de bibliotheek aangeschaft.

Helaas was het ook dit jaar niet mogelijk Fungus te laten verschijnen op de tijden, die het bestuur geschikt achtte, waardoor enkele extra convocaties nodig waren. Fungus eiste ook nu weer het grootste deel van de financiën van de Vereniging op.

Het bestuur was vertegenwoordigd bij het afscheidscollege en de receptie van Prof. Dr Joha. Westerdijk, de eerste secretaresse van de Vereniging.

Aan de „Session" van de „Société de Mycologie de France" gehouden in samenwerking met

de „Myc. Society" werd deelgenomen door Prof. Donk, die benoemd werd tot président d'honneur.

Moge het de Vereniging in 1953 goed gaan!

Amsterdam, April 1953 J. P. S. Smit, *secretaresse*

VERSLAG VAN DE IN 1952 GEHOUDEN EXCURSIES VAN DISTRICT III

Aangezien in Augustus de mycoflora soms zeer rijk kan zijn, werd op 31 Augustus een excursie gehouden naar Over-Holland bij Nieuwersluis. Het weer was echter gedurende de afgelopen weken zeer droog geweest, zodat de oogst ditmaal tegenviel. Door de tien deelnemers werden o.a. gevonden: *Amanita inaurata Secretan = A. strangulata Fr.* (in het bos naast Over-Holland) (lit.: L.C.P. [1]), I, p. 6), *Amanita spissa (Fr.)* Quél. (lit.: ibidem p. 12), *Polyporus varius* Pers. et Fr. (lit.: R.N.H.A. II, p. 136) en *Polyporus arcularius* Batsch et Fr. (lit.: ibidem p. 134), de laatste twee soorten in vele exemplaren. De heer Schütz had *Amanita solitaria* Fr. (lit.: L.C.F., I, p. 7) meegebracht van Wulperhorst in Zeist om deze aan de leden te tonen.

Op 5 October werd een excursie gehouden naar Oud-Amelisweert en het fort Rhijnauwen. Aan frater Aquino Hollander moet hier nog eens dank worden gezegd voor zijn medewerking bij het verkrijgen van de verschillende toegangsbewijzen en voor de geografische leiding. Er waren twaalf deelnemers, waaronder twee introducé's. Hoewel het weer veel te koud was voor de tijd van het jaar, was de paddenstoelenoogst, dank zij de regens, vrij goed. Er werden ongeveer 105 soorten gevonden, waaronder twee exemplaren van *Cortinarius (Phlegmacium) subpurpurascens* (Batsch) Fr. (lit.: F.A.D. III, p. 16), *Craterellus sinuosus* Fr. (lit.: R.N.H.A. p. 10), een bleke vorm van *Lactarius blennius* Fr., die als *forma albidopallens* Lange (lit.: F.A.D. V p. 37) werd genoteerd en één enkel klein exemplaar van een roserood-verkleurende Lactarius, vermoedelijk *L. fuliginosus* Fr. (lit.: L.C.F. II, p. 119). Bij het fort groeiden op grazige plekken *Rhodopaxillus saevus* (Gillet) R. Maire = *Tricholoma personatum* Fr. (lit.: L.C.F. I, p. 82) en *Camarophyllus fornicatus* Fr. (lit.: F.A.D. V, p. 20). Van de laatste soort zijn exsiccaten aanwezig in de collectie te Utrecht.

Op 5 November werd de laatste excursie van het seizoen gehouden naar Groeneveld bij Baarn. Er waren dertien leden aanwezig. Door het aanhouden van het abnormaal koude herfstweer werden weinig soorten gevonden. *Hericeum erinaceum* (Fr. et Bull.) Quél. (lit.: L.C.F. II, p. 193) groeide nog steeds op zijn oude plaats in een beuk. De commissie van district III

[1]) In de literatuuropgaven zijn enige afkortingen gebezigd met de volgende betekenis: L. C. F.: Les Champignons de France (1946) door A. Maublanc. R.N.H.A.: Revision der Niederländischen Homobasidiomycetaceae-Aphyllophoraceae (1932) door M. A. Donk. F.A.D.: Flora Agaricina Danica (1935–1940) door J. E. Lange.

PLATEN VOOR HET ONDERWIJS

De onderneming Deba, Piet Heinlaan 4, Bussum, brengt een aantal gekleurde platen van paddenstoelen voor het onderwijs in de handel. Meestal zijn hier natuurlijk gewone soorten afgebeeld. De vormen der zwammen zijn op de platen gedrukt en daarna is de kleur er met waterverf op gebracht; een herleving dus van een ouderwets, maar allerminst verwerpelijk procédé. Hoewel deze methode 't gevaar in zich bergt van het min of meer onnatuurlijk worden der kleuren, indien 't copiëren geschiedt naar voorbeelden uit boeken en niet naar natuurlijke objecten, moeten we zeggen, dat we verreweg de meeste der afgebeelde soorten gemakkelijk konden herkennen. Het formaat zou men met het oog op grote klasselocalen misschien wat groter wensen. Alles met elkaar echter kunnen we de acht platen met samen 48 afbeeldingen, die verkrijgbaar zijn voor de prijs van f 55,—, aanbevelen. A. F. M. Reijnders

INHOUD

Over Paxina acetabulum (L. ex Fr.) O.K. door R. A. Maas Geesteranus 17
Een bruinsporige Parasolzwam (?) door Van der Lek 21
Boletus Appendiculatus Fr. en Schoeffer subsp. Pallescens Konrad door H. Kleijn . . 26
Een tweede vindplaats van Tuber Rufum Pico in Nederland door Dr G. A. de Vries . 27
Volvaria Bombycina (Quél.) door J. Kalff 29
Waarnemingen 30
Verenigingsmededelingen 31